

Commented [ar1]: آرم مدرسه باید در ابعاد کوچک در بالای صفحه اضافه شود

عنوان کتاب متن پژوهی توصیفی:

آفتاب پرزکاری

Commented [ar2]: فونت بی تیتر ۲۲ بولد

نام مؤلف:

آیت الله العظمی حسین مظاهری زید عزه

Commented [ar3]: فونت بی تیتر ۱۵

حوزه علمیه حضرت اباصالح المهدی (عجل الله تعالی فرجه)

Commented [ar4]: فونت بی تیتر ۱۵

نام و نام خانوادگی پژوهشگر: محمدحسین سلیمی

Commented [ar5]: فونت بی تیتر ۱۶

شماره پرونده مرکز مدیریت: ۹۱۱۲۲۲۴۶

Commented [ar6]: فونت بی تیتر ۱۶

پایه سوم

Commented [ar7]: فونت بی تیتر ۱۴

بهار ۱۴۰۰

Commented [ar8]: فونت بی تیتر ۱۴

بسم الله به هر شکل و فونتی باید بعد از
صفحه مشخصات اضافه شود.

چکیده

مقاله حاضر، یک متن پژوهی توصیفی از کتاب آفتاب پرهزکاری، اثر آیت الله مظاهری است. در قسمت نخست این نوشتار به بررسی زندگینامه نویسنده پرداخته شده است و مواردی مانند مشخصات شناسنامه ای، پیشینه علمی، حوزه های تخصص و تبحر علمی نویسنده، جایگاه علمی و آثار منتشر شده وی مورد بررسی اجمالی قرار گرفته است. سپس به بررسی توصیفی کتاب پرداخته شده است و مؤلفه هایی مانند نوع و موضوع کتاب، ایده نویسنده، سطح علمی و گروه مخاطبین کتاب مطالبی بیان شده است. قسمت سوم نیز به بررسی مناسبات نویسنده و کتاب پرداخته است و شرایط نگارش، تطبیق نظرات نویسنده پیش و پس از نگارش کتاب مورد اشاره، منابع علمی و محدودیت های نویسنده تبیین گردیده است. در قسمت چهارم نیز پس از اشاره مختصری به بخش ها و فصل های کتاب، به طور مختصر به خلاصه ای از مطالب اشاره شده است.

چکیده بین ۱۰۰ تا ۲۵۰ کلمه است که به **Commented [ar1۰]:** طور خلاصه و مختصر باید بخش های اصلی مقاله در آن مورد اشاره قرار گیرد. نکته مهم: چکیده، خلاصه کتاب و توضیح درباره کتاب نیست؛ بلکه بیان خلاصه محتوای مقاله است.

Commented [ar11]: ۱- ابتدای هر پاراگراف باید ۱سانت تورفتگی داشته باشد.
۲- فاصله بین خطوط باید ۱سانت باشد.
۳- انتهای سطرها باید منظم و در یک راستا و ردیف باشند.

نمونه ای از چکیده که طبق شیوه نامه **Commented [ar1۲]:** نگارش یافته است. هر یک از طلاب می توانند به سلیقه، قلم و ادبیات خود چکیده را مطابق با شیوه نامه تنظیم نمایند.

واژگان کلیدی

قرآن کریم، پرهزکاری، تقوا، متّین، معصیت

واژگان کلیدی یا کلیدواژه باید بین ۷تا۵ تا **Commented [ar1۳]:** باشد

فهرست مطالب

فهرست مطالب را به هیچ عنوان بصورت Commented [ar1&]: دستی تنظیم نکنید. آموزش تنظیم خودکار فهرست مطالب را در گوگل می توانید جستجو کنید

۱	مقدمه.....
۲	قسمت اول: شخصیت و جایگاه علمی نویسنده.....
۲	۱-۱- مشخصات نویسنده.....
۲	۱-۲- پیشینه علمی (اساتید، شاگردان، فعالیت ها، آثار).....
۴	۱-۳- حوزه تخصص نویسنده.....
۵	قسمت دوم: بررسی توصیفی کتاب.....
۵	۱-۲- نوع کتاب.....
۵	۲-۲- موضوع شناسی.....
۵	۳-۲- ایده نویسنده.....
۵	۴-۲- ارتباط با موضوعات فرعی.....
۶	۵-۲- گروه مخاطبان کتاب.....
۶	۶-۲- ابداعی یا تکراری بودن فهرست.....
۶	۷-۲- الگوی شکل گیری مطالب.....
۷	۸-۲- پیشنهاد فهرست بهتر.....
۷	۹-۲- استدلالات نویسنده.....
۷	۱۰-۲- تأکید بر مطالب کم اهمیت.....
۷	۱۱-۲- پیشنهاد پژوهش بیشتر.....
۹	قسمت سوم: مناسبات نویسنده و کتاب.....
۹	۱-۳- شرایط نویسنده.....
۹	۲-۳- تطبیق نظرات نویسنده قبل و بعد از نگارش کتاب.....
۹	۳-۳- منابع علمی نویسنده.....
۱۰	۴-۳- محدودیت های نویسنده.....
۱۰	۵-۳- پیشفرض های نویسنده.....
۱۰	۶-۳- ارتباط کتاب با تخصص نویسنده.....
۱۱	قسمت چهارم: خلاصه کتاب.....
۱۱	۱-۴- چستی تقوا.....
۱۱	۲-۴- مراتب تقوا.....

الف) تقوای عام	۱۱
ب) تقوای خاص	۱۲
ج) تقوای خاص الخاص	۱۲
۳-۴- ویژگی متقین در قرآن	۱۲
الف) انفاق در راه خدا	۱۲
ب) تسلط بر خشم	۱۳
ج) اصرار نکردن بر گناه	۱۳
نتیجه گیری	۱۵
فهرست منابع	۱۶

مقدمه

ذات و فطرت انسان به گونه ای است که دوست دارد به سمت کمال و سعادت حرکت نماید. برای رسیدن به این هدف باید از یک مسیر مشخص عبور کند که در این مسیر با موانعی مواجه خواهد بود. بزرگ ترین مانع در مسیر رسیدن به کمال، گناه و معصیت است که می تواند انسان را از سعادت بسیار دور کند. تقوا به عنوان ابزاری برای دور شدن از این مانع، شناخته می شود. تقوا باعث می شود نفس انسان در برابر وسوسه های شیطان مقاوم شده و از خود سستی نشان ندهد.

بخاطر اهمیت بالایی که این موضوع دارد، همواره مورد بحث و پژوهش قرار داشته و آثار بسیاری در این زمینه به چاپ رسیده است. یکی از این آثار با عنوان «نقش اخلاق اسلامی در رساندن انسان به کمال» توسط اسماعیل خارستانی به نگارش درآمده است. مقاله دیگری که در این زمینه نوشته شده و به چاپ رسیده است، توسط مهدی ماجوزی و با موضوع «نقش اخلاق در کیفیت زندگی» می باشد. وجه تمایز اثر حاضر را می توان این گونه بیان کرد که علاوه بر تبیین ماهیت تقوا و مراتب آن، ویژگی افراد متقی در آیات قرآن را نیز تبیین نموده است.

ضرورت بحث از این موضوع در مطالب پیشین روشن شد. چرا که عدم تقوا و پرهزکاری سبب می شود انسان به سمت گناه رفته و در نتیجه نتواند مسیر کمال و رشد به سوی درجات عالی انسانی را سپری کند. بر همین اساس باید درباره ماهیت تقوا و خصوصیات افراد متقی بحث و بررسی لازم انجام گیرد.

هدف از انجام این پژوهش روشن ساختن جایگاه تقوا در تعالیم اسلام خصوصاً کلام وحی می باشد. مضاف بر این که این نوشتار به دنبال تبیین ویژگی افراد باتقوا در قرآن نیز می باشد.

فونت تیتر ها باید زرد ۱۴ بولد باشد. **Commented [ar10]:** فونت متن اصلی باید زرد ۱۴ نازک باشد.

مقدمه شامل موارد زیر میشود: **Commented [ar11]:**
۱- بیان موضوع
۲- پیشینه تحقیق
۳- ضرورت تحقیق
۴- اهداف تحقیق

Commented [ar14]: بیان مسأله

پیشینه موضوع: **Commented [ar18]:**
نکته مهم: در قسمت پیشینه باید حتما وجه تمایز و فرق مقاله حاضر با پیشینه و آثار مشابه ذکر شود.

ضرورت و اهمیت تحقیق: **Commented [ar19]:**

اهداف تحقیق: **Commented [ar20]:**

شماره گذاری صفحات باید از صفحه مقدمه **Commented [ar21]:** آغاز شود.
نکته مهم: صفحات قبل از مقدمه شماره گذاری نمی شوند.
(آموزش این نحوه از شماره گذاری را می توانید در سایت گوگل مطالعه کنید)

قسمت اول: شخصیت و جایگاه علمی نویسنده

۱-۱- مشخصات نویسنده

مرجع عالیقدر حضرت آیت الله العظمی آقای حاج شیخ حسین مظاهری، در سال ۱۳۱۲ هجری شمسی در «تیران»، یکی از شهرستان‌های استان اصفهان و در خانواده‌ای مذهبی و روحانی و دوستدار خاندان پیامبر گرامی اسلام «صلی الله علیه وآله وسلم» پا به عرصه وجود نهادند. تقید به شریعت و کوشش برای انجام واجبات و ترک محرمات الهی از ویژگی‌های برجسته خانواده آیه الله العظمی مظاهری به ویژه والد ایشان، مرحوم حجة الاسلام و المسلمین حاج شیخ حسن مظاهری بود که این مسأله، سهم بسزایی در رشد و تعالی روحی ایشان و علاقه مندی معظّم له در حوزه علمیه داشت (اهل البیت، ۱۳۹۱).

۱-۲- پیشینه علمی (اساتید، شاگردان، فعالیت‌ها، آثار)

آیه الله العظمی مظاهری، با پایان دادن به تحصیلات غیر حوزوی، در سال ۱۳۲۶ هجری شمسی، برای تحصیل علوم دینی، وارد حوزه علمیه اصفهان شدند. حوزه علمیه اصفهان در دوره‌های قبل، به ویژه در عصر صفوی، با ظهور عالمانی برجسته و سترگ و بر پایی جلسات علمی درخشش فراوان داشت. در دوره ای که آیه الله العظمی مظاهری به تحصیلات حوزوی روی آورده بود، حوزه اصفهان اگر چه درخشش پیشین را نداشت؛ اما همچنان از استادان بزرگ و حوزه‌های بحث و درس خالی نبود معظّم له در ابتدا به مدرسه مسجد سید اصفهان، که مقبره مرحوم سید شفتی نیز در آنجاست، وارد شده و مشغول به تحصیل شدند. آیه الله العظمی مظاهری دروس دوره ادبیات و نیز بخشی از دوره سطح را در اصفهان، در نزد استادان بزرگ آن دیار، فرا گرفت (<https://fa.wikishia.net>).

وی با ورود به حوزه علمیه اصفهان دروس ادبیات را نزد جمال خوانساری و احمد مقدس، دروس سطح را نزد سید حسین خادمی، فیاض، طیب، نورالدین اشنی، ادیب و مدرس، منظومه حاجی سبزواری را در نزد محمود مفید آموخت. با ورود به حوزه علمیه قم، کتاب مکاسب و کفایه الاصول را نزد عبدالجواد جبل عاملی، مرعشی نجفی، مجاهدی، مرتضی حائری و سید محمدباقر سلطانی خواند و آنگاه بیش از هشت سال در دروس خارج فقه بروجردی و ده سال در دروس خارج فقه و اصول سید روح الله خمینی و بیش از دوازده سال در دروس خارج فقه و اصول محقق داماد حاضر شد. وی همچنین اسفار ملا صدرا، شقای بوعلی سینا و دروس تفسیری و اعتقادی را نزد علامه طباطبائی فرا گرفت (حیات، ۱۳۹۵).

ایشان در سال ۱۳۳۰ هجری شمسی، به منظور تکمیل تحصیلات خود و بهره مندی از محضر استادان حوزه علمیه قم، به این حوزه باعظمت پای نهادند و پس از پایان تحصیلات سطح عالی، در درس خارج فقه و اصول اعظام

برای هر یک از پاراگراف‌های این قسمت: **Commented [ar۲۲]:** حتما باید منبع ذکر شود. زیرا مشخصاً طلبه، زندگی نامه نویسنده کتاب را از خودش ننوشته و از منابع دیگر اخذ نموده است. پس باید منبع مطالب مشخص باشد. حتی اگر از سایت‌های اینترنتی گرفته باشند.

ارجاعات باید درون متنی باشد. **Commented [ar۲۳]:**

در ارجاع به سایت های اینترنتی باید نام سایت و تاریخ انتشار آن را ذکر کنید. یا اینکه نام نویسنده مطلب و تاریخ انتشار را ذکر کنید

بهتر است زیرنویسها شماره گذاری شوند: **Commented [ar۲۵]:**

این سبک ارجاع دهی به سایت ها اشتباه **Commented [ar۲۶]:** است و نیازی به ذکر عبارت لاتین اسم سایت نیست. مانند نمونه قبلی باشد

حوزه علمی قم شرکت جسته و در کنار آن به فراگیری دروس فلسفه، همانند اسفار و شفا و نیز تفسیر و کلام پرداختند. معظم له در طی این سال‌ها، از تدریس دروس حوزوی نیز غافل نمانده و از آغاز تحصیل، دروس فراگرفته را تدریس می‌کردند. ایشان، عوامل کامیابی خود در زمینه های علمی را انتخاب استادان و هم مباحثه های خوب، تلاش برای مانع نشدن امور دنیوی در تحصیل، منظم بودن و تقویت دروس پایه می‌دانند(همان).

حضرت آیه الله العظمی مظاهری، در سال های زندگی پر برکت خود خدمات علمی، فرهنگی و اجتماعی فراوانی را به انجام رسانیده‌اند که تا هم اکنون نیز ادامه دارد. از جمله خدمات معظم له که تحوّل بزرگی در حوزه های علمی ایجاد کرد، اهتمام ویژه به درس اخلاق و پرورش روحیه معنوی فضلاء و طلاب جوان بود. ایشان پیش از انقلاب با اصرار و استقبال فضلاء و طلاب، درس اخلاق خود را ابتدا در مدرسه فیضیه قم آغاز کردند. و اکنون متجاوز از چهل و پنج سال است که این دروس به طور مداوم تشکیل می‌گردد و از این رهگذر، شاگردان و طلاب فاضلی به مکتب شیعه تقدیم شده است(نورسافت، ۱۳۸۴).

آیه الله العظمی مظاهری در امر سامان دادن به حوزه های علمیه نیز در پیش و پس از انقلاب خدمات شایانی داشته اند. از جمله، در پیش از انقلاب، به همراه بزرگانی چون آیت الله مصباح یزدی و آیت الله سید محسن خرازی در تنظیم و تدوین برنامه های علمی و آموزشی موسسه در راه حق شرکت جستند که برکات بسیار عظیمی را به همراه داشت(علما و عرفا، ۱۳۹۳).

پس از درگذشت شیخ حسن صافی اصفهانی رئیس حوزه علمیه اصفهان تعدادی از روحانی های اصفهان از آیت الله مظاهری خواستند تا به اصفهان مهاجرت کند. ایشان تصمیم گیری در این خصوص را منوط به نظر رهبر انقلاب، آیت الله خامنه ای کرد. پس از آن مقام معظم رهبری در نامه ای از او خواست تا به اصفهان مهاجرت کند. آیت الله مظاهری نیز در نامه ای دعوت آیت الله خامنه ای را پذیرفت و در آذرماه ۱۳۷۴ به اصفهان بازگشت و مدیریت حوزه علمیه آن شهر را به عهده گرفت(همان).

در سال ۱۳۷۴ هجری شمسی نیز با هجرت ایشان از حوزه علمی قم به شهر اصفهان، حوزه علمی اصفهان استقلال یافت. در دوره حضور معظم له در اصفهان نیز خدمات فراوانی به آن حوزه کهن ارزانی گشته که از جمله می‌توان به تاسیس «مرکز مدیریت حوزه علمیه اصفهان»، «مرکز آموزش های تخصصی حوزه علمیه اصفهان»، «مرکز مشاوره حوزه علمی اصفهان»، «مرکز خدمات حوزه علمی اصفهان با بخش های مختلف بیمه، مسکن، فرض الحسنه، دفتر تعاون و ...»، «مرکز تحقیقات رایانه ای حوزه علمی اصفهان» و نیز «مرکز رسیدگی به امور مساجد استان اصفهان» اشاره کرد(تبیان، ۱۳۸۹).

اگر از یک منبع پشت سر هم و بدون **Commented [ar7V]:** واسطه در دو پاراگراف مطلب ذکر شود، در ارجاع پاراگراف دوم، باید کلمه «همان» نوشته شود و نیازی به ذکر مجدد نام نویسنده و سایر مشخصات نیست. مگر این که شماره جلد یا صفحه کتاب تغییر کرده باشد که باید ذکر کند.

۱-۳- حوزه تخصص نویسنده

آیت الله العظمی مظاهری سالیان بسیاری در حوزه های علمیه علاوه بر دروس اخلاق به تدریس دروس مختلف فقهی، اصولی، فلسفی، اقتصادی و ... پرداخته اند. ایشان چندین بار، شرح منظومه، نهایه الحکمۀ و بخش هایی از اسفار اربعه را تدریس نموده و از سال ۱۳۵۶ تا کنون به تدریس دروس خارج فقه و اصول اشتغال داشته اند. معظم له طی این سال ها بسیاری از ابواب فقهی همانند طهاره، صلوۀ، صوم، خمس، زکوۀ، حجّ، امر به معروف و نهی از منکر، بیع، اجاره، مضاربه، شرکت، ضمان، حواله، کفالت، صلح، حجر، قرض، فلس، قضا، شهادت، حدود و دیات، ولایت فقیه و... و همچنین بیش از پنج دوره کامل مباحث علم اصول فقه و یک دوره مباحث قواعد فقهیه را در حوزه علمیه قم و اصفهان تدریس فرموده اند. معظم له در ضمن تدریس از تألیف و پژوهش نیز غافل نبوده و کتاب های فراوانی را به میراث مکتوب شیعه افزوده اند (البیان، ۱۳۹۲).

تألیفات این مرجع عالیقدر در زمینه های مختلف فقهی، اخلاقی، اقتصاد اسلامی و اعتقادی به چاپ رسیده است. در زمینه فقه می توان به آثاری همچون: حاشیه بر عروۀ الوثقی، مناسک حج و ولایت فقهی و حکومت دینی اشاره نمود. در مباحث اقتصاد اسلامی می توان از آثاری از جمله: احکام اقتصادی در مورد زمین، مقایسه بین سیستم های اقتصادی و توازن اسلامی یاد کرد. کتب اعتقادی ایشان نیز عبارتند از: معارف اسلامی در سوره یس، معاد در قرآن و امامت و ولایت در قرآن حکیم. اما بیشتر آثار ایشان در زمینه اخلاقی نگاشته شده که به طور مثال می توان از کتبی مانند: اخلاق فرماندهی، تربیت فرزند، اخلاق در اداره، اخلاق در خانه، جهاد با نفس، عوامل کنترل غرایز، شرح و تفسیر دعایی سحر، شرح و تفسیر دعای کمیل، ویژگی های معلم خوب و خانواده در اسلام اشاره کرد (جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۸۸).

علاوه بر آثار فوق، در زمینه های دیگر اسلامی نیز تحقیقات و کتب فراوانی نگاشته که تاکنون به چاپ نرسیده است که از آن جمله می توان به تقریرات فقه و اصول استادان او، کتب و رساله های متعدد فقهی و اصولی، کتابی در علم رجال، کتاب ولایة الفقیه، دوره کامل اصول فقه، رساله فی العرفان، رساله فی المعاد، المالکیة فی الاسلام و... اشاره کرد (اهل البیت، ۱۳۹۳).

قسمت دوم: بررسی توصیفی کتاب

۱-۲- نوع کتاب

کتاب آفتاب پرهزکاری، اثر آیت الله العظمی شیخ حسین مظاهری است. این کتاب شرحی در موضوع تقوا و متقین است که ماهیت تقوا، ویژگی و حالات متقین را مورد بررسی قرار داده و پیرامون هر یک از آن‌ها با استفاده از آیات قرآن و روایات اهل بیت علیهم السلام، نکات مفید و کاربردی را در راستای رعایت تقوای الهی بیان نموده است تا مخاطبین با توجه به آن بتوانند در مسیر پرهزکاری قرار گیرند.

۲-۲- موضوع شناسی

موضوع کتاب مورد بحث درباره مسئله تقوا و پرهزکاری است. از این رو باید موضوع این کتاب را اخلاقی دانست و زیرمجموعه علم اخلاق قرار می‌گیرد. چرا که به مباحث اخلاقی همچون ماهیت تقوا، ویژگی متقین و شاخصه‌های بارز این افراد پرداخته است.

ذکر این نکته بایسته است در حوزه اخلاق، زیرشاخه‌های مختلفی وجود دارد مانند اخلاق فردی، خانوادگی و اجتماعی. مطالب کتاب مزبور را باید مربوط به شاخه اخلاق فردی دانست.

۲-۳- ایده نویسنده

ایده کلی که نویسنده در کتاب خود به دنبال اثبات آن بوده، تبیین جایگاه حقیقی تقوا و افراد متقی نزد پروردگار براساس آیات قرآن کریم است. بدین منظور ماهیت تقوا، ویژگی افراد متقی در قرآن و رفتار و اعمال پرهیزگاران را مورد بررسی قرار داده است و نکاتی که انسان باید برای مزین ساختن خود به لباس تقوی رعایت کند را بیان کرده است.

همچنین نویسنده به دنبال اثبات این نکته است که رعایت تقوا، علاوه بر سعادت اخروی، سعادت دنیوی را نیز برای انسان به دنبال خواهد داشت.

۲-۴- ارتباط با موضوعات فرعی

همان گونه که گفته شد موضوع اصلی کتاب حاضر، درباره مسئله تقوا است. اما به مناسبت درباره موضوعات دیگری همچون نماز متقین، قیام حضرت مهدی و نقش افراد باتقوا در آن، اقسام ایمان و مقام تسلیم و رضا در قرآن نیز سخن گفته است. برخی از این موضوعات را باید فرعی دانست.

پاسخ دادن سوالات قسمت دوم و سوم تنها [ar78]: منظور تقویت متن پردازی و توان نوشتن شما پیش بینی شده است. پس برای پاسخ دادن به آنها به دنبال کپی کردن و یا رونوشت گرفتن از جای دیگری نباشید. کتاب را مطالعه کنید و پاسخ سوالات را با قلم و ادبیات خودتان بنویسید.

پاسخ گفتن به تمامی سوالات مندرج در [ar79]: شیوه نامه ضروری است. حتی اگر پاسخ مناسبی برای آن پیدا نکردید، باید توضیح دهید که مثلاً پس از مطالعه کتاب و جستجو در آثار نویسنده به دلیل ... و ... نتوانستم جوابی برای این سوال پیدا کنم. اما هیچ سوالی نباید بی جواب بماند.

برای تک تک سوالات باید تیتر بزنید تا [ar30]: ارزیاب متوجه متن پردازی شما در مورد سوال بشود. اگر پی در پی و سلسله وار و بدون تیتر جواب همه سوالات را بنویسید، ممکن است ارزیاب گمان کند برخی از سوالات را پاسخ نداده اید و این در نمره شما تأثیر منفی می‌گذارد.

لازم به ذکر است که فرعی بودن به معنای غیرضروری بودن ذکر این مطالب نیست. چرا که اشاره به این موارد برای درک بهتر موضوع اصلی، لازم است. در سنجش موضوع اصلی با این مطالب، نگارنده چنین گمان کرده که این مطالب به نسبت موضوع اصلی، از اهمیت کمتری برخوردار هستند و می توان آن ها را مختصرتر بیان کرد.

۲-۵- گروه مخاطبان کتاب

گفته شد که کتاب حاضر اختصاص به علم اخلاق دارد اما این بدین معنا نمی باشد که فهم مطالب آن مختص به کسانی باشد که در این علم تحصیل کرده و مقدمات آن را فرا گرفته اند. تمامی افراد توان فهم مباحث مطرح شده در این کتاب را دارند، ممکن است تنها درک برخی جزئیات آن منوط به علم به مقدمات عرصه اخلاق باشد. اما فهم کلیات مطالب برای همگان میسر خواهد بود.

مخاطبان این کتاب را باید عوام مردم دانست. چرا که موضوعات اخلاقی از آن دسته موضوعاتی به شمار می روند که مبتلا به تمام افراد جامعه بوده و همه می توانند از آن استفاده کنند. مضاف بر این که قلم نویسنده، قلمی ساده و روان می باشد که همین امر موجب می شود تمامی آحاد جامعه توان فهم کتب ایشان را داشته باشند.

۲-۶- ابداعی یا تکراری بودن فهرست

کتاب آفتاب پرهیزکاری در هشت گفتار تدوین یافته است. مباحث این کتاب شامل ویژگی تقوا و انسان متقی، چیستی تقوا، پرهیزکاران و نماز، مهدی موعود، اسلام گشایشگر سختی های جامعه، پرهیزکاری و مقام تسلیم و رضا از دیدگاه قرآن، گواهان و شاهدان بر افکار و کردار در قرآن می شود.

این تقسیم بندی مناسب است اما نمی توان آن را منطقی دانست؛ چرا که برخی از مباحث آن غیرمرتبط با موضوع اصلی بوده و بهتر بود به آن ها پرداخته نشود. همین امر می تواند سبب ضعف این فصل بندی باشد. مع الوصف فهرست ارائه شده در کتاب مزبور، ابداعی بوده و در آثار مشابه نمی توان نمونه های آن را مشاهده نمود.

۲-۷- الگوی شکل گیری مطالب

الگوی اساسی شکل گیری و پردازش مطالب کتاب را باید یک الگوی ابداعی دانست؛ چرا که بررسی آثار مشابهی که در این موضوع به نگارش درآمده اند، نشان می دهد در هیچ یک از آن ها از چنین روشی استفاده نشده است.

اما این ابداعی بودن را نمی توان به عنوان یک نقطه قوت برای کتاب حاضر تلقی نمود؛ چرا که برخی از مطالب و عناوین بکار رفته در کتاب به موضوع اصلی ارتباط چندانی نداشته و پرداختن به آن ها سبب متمایز شدن

الگوی پردازش مطالب شده است. در صورت حذف و یا مختصر شدن مطالب فرعی، تا حد زیادی الگوی کتاب، همانند آثار مشابه خود می‌شود.

۲-۸- پیشنهاد فهرست بهتر

ناگفته روشن است که هر نویسنده ای در نگارش و تدوین اثر خود از سلیقه منحصر به فردی برخوردار است؛ اما صرف نظر از جایگاه و شأن والای علمی و اخلاقی نویسنده کتاب مورد بحث، باید به این نکته اشاره نمود که به نظر می‌رسد اگر در بیان مطالب و سرفصل‌های ارائه شده، پس از بحث از مفهوم تقوا و پرهیزکاری، مطالبی در باب عوامل تقویت روحیه تقوا و یا آسیب‌های آن بیان شود، بهتر باشد.

دلیل بهتر بودن این تقسیم‌بندی از نظر نگارنده این است که اینگونه، مخاطب پس از شناخت مفهوم تقوا، در صورتی که علاقمند به رعایت آن باشد، با عوامل مؤثر در ایجاد و تقویت آن در وجود خود آشنا شده و آسیب‌های آن را نیز می‌شناسد و از آن‌ها حذر می‌کند.

۲-۹- استدلال‌ات نویسنده

با توجه به موضوع کتاب که مربوط به علم اخلاق می‌باشد، نویسنده در کتاب خود برای اثبات مطالب از روش نقلی استفاده نموده است. چرا که استدلال‌ات عقلی غالباً در علم اخلاق خصوصاً در مطالب ساده ای که برای عموم بیان می‌شود، کاربرد چندانی ندارند و بیشتر مربوط به علوم عقلی در حوزه‌های تخصصی خود می‌شوند. به همین دلیل نویسنده توانمند کتاب با علم به گروه مخاطبین هدف اثر خود، از استدلال‌ات نقلی که فهم آن‌ها به نسبت استدلال‌ات عقلی ساده تر می‌باشد، استفاده کرده است.

۲-۱۰- تأکید بر مطالب کم‌اهمیت

در مطالب گذشته چندین بار به این نکته اشاره گردید که در این کتاب برخی مطالب فرعی مورد بحث واقع شده است که نپرداختن به آن‌ها بهتر بود و هیچ آسیبی به مباحث اصلی وارد نمی‌ساخت. این مطالب را نمی‌توان کم‌اهمیت دانست، چرا که در جای خود بسیار مناسب و کارآمد هستند؛ اما تحت موضوع تقوا و پرهیزکاری فرعی به‌شمار می‌روند و ذکر مختصر آن‌ها در این کتاب، بهتر و مناسب تر بود.

۲-۱۱- پیشنهاد پژوهش بیشتر

آیت الله مظاهری در کتاب آفتاب پرهیزکاری، مخاطبین خود را به پژوهش و مراجعه به آثار مشابه دعوت نکرده است؛ اما با توجه به وجود آثار متعدد در زمینه تقوا و پرهیزکاری، علاقمندان می‌توانند به کتب و مقالاتی که

در این موضوع نوشته شده رجوع کرده و از مطالب آن ها نیز استفاده نمایند تا با اطلاعات و آگاهی بیشتری نسبت به موضوع مذکور، در راستای رعایت تقوای الهی گام بردارند.

قسمت سوم: مناسبات نویسنده و کتاب

۳-۱- شرایط نویسنده

به نظر نمی رسد شرایط خاصی وجود داشته که نویسنده را به نگارش کتاب حاضر ترغیب نموده باشد؛ اما می توان به این نکته اشاره کرد که آیت الله مظاهری بیشتر آثار و کتب خود را در زمینه علم اخلاق به نگارش درآورده است. شاید علت این امر را بتوان اهمیت اخلاقیات در زندگی بشر دانست.

مضاف بر این که در جامعه کنونی و با توجه به مشکلات فرهنگی و اقتصادی موجود، آموزه های اخلاقی نسبت به گذشته کم رنگ تر شده است. به نظر می رسد برای پررنگ کردن بایسته های اخلاقی در زندگی انسان، باید عموم مردم جامعه با ابعاد مختلف مؤلفه های اخلاقی مانند ماهیت، تأثیرگذاری رعایت آنها و آسیب ها و اثرات سوء بی مبالائی به آموزه های اخلاقی آشنا شوند.

۳-۲- تطبیق نظرات نویسنده قبل و بعد از نگارش کتاب

مطالعه دقیق آثار اخلاقی آیت الله مظاهری بیانگر این نکته است که نظرات این عالم بزرگ پس از نگارش کتاب مورد بحث تغییری نداشته است و در آثاری که پس از این کتاب از ایشان به چاپ رسیده است نیز مخاطبان خود را به ضرورت رعایت تقوا و تأثیرگذاری آن در حیات بشر توصیه نموده است. چشاید دلیل این مطلب را بتوان اینگونه بیان کرد که مؤلفه های اخلاقی همواره از ابتدای خلقت بشر تاکنون ثابت بوده است و تنها مصادیق آن به اقتضای زمان تغییر یافته است.

به طور مثال اجتناب از معصیت، یکی از مهمترین شاخصه های رعایت تقواست؛ اما در گذشته زمینه ارتکاب گناه تنها به صورت فیزیکی فراهم بوده و انسان باید از آن اجتناب می کرده است؛ در زمان فعلی بستر گناه در فضای مجازی نیز فراهم شده و انسان برای رعایت تقوا ملزم به اجتناب از آن است.

۳-۳- منابع علمی نویسنده

نویسنده در نگارش مطالب این کتاب بیشتر از آیات قرآن استفاده کرده و به آن ها استناد کرده است. سایر مطالب را به کتاب خاصی ارجاع نداده که البته این را می توان یک امر طبیعی دانست. چرا که نویسنده، یک مجتهد و مرجع تقلید سرشناس در عالم تشیع است، بزرگترین منبع این کتاب علوم محفوظ در سینه ایشان است. تنها برای روایات، منبع ذکر کرده است که می توان به کتبی مانند کتاب شریف الکافی، بحارالانوار، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، تحف العقول، و خصال شیخ صدوق اشاره نمود.

۳-۴- محدودیت های نویسنده

نویسنده در نگارش کتب مورد بحث، محدودیت خاصی نداشته و به نظر می رسد تمام مطالب مدنظر خود را در این اثر ذکر کرده است. البته ممکن است محدودیتی وجود داشته اما نویسنده به آن اشاره نکرده است و مخاطبین کتاب نیز به همین دلیل از آن اطلاعی ندارند. تنها می توان به این نکته اشاره کرد که با توجه به گروه مخاطبین هدف اثر مزبور که عموم مردم هستند، ممکن است نویسنده کتاب در بیان برخی مطالب تخصصی با محدودیت مواجه بوده و از ذکر آن ها خودداری کرده است.

۳-۵- پیشفرض های نویسنده

نویسنده در این کتاب خود یک پیش فرض آشکار داشته که در میان مطالب کتاب به وضوح قابل فهم است. آن هم اهمیت ویژه و بسیار زیاد تقوا و پرهیزکاری در زندگی انسان و حیات بشریت است. به گونه ای که توجه به این مقوله و تلاش برای تقویت آن می تواند در تمام ابعاد زندگی انسان تأثیر قابل توجهی داشته باشد؛ در مقابل، بی توجهی و بی مبالاتی به رعایت تقوا نیز می تواند آثار سوء و جبران ناپذیری را برای انسان به دنبال داشته باشد.

۳-۶- ارتباط کتاب با تخصص نویسنده

اغلب تألیفات نویسنده کتاب، مربوط به حوزه علم اخلاق است و در شاخه های مختلف این علم اعم از اخلاق فردی، اجتماعی و خانوادگی کتب خود را تألیف نموده است. از این رو باید گفت موضوع کتاب مورد نظر که با عنوان «آفتاب پرهزکاری» در اختیار مخاطب قرار گرفته است، کاملاً با حوزه تخصصی نویسنده در ارتباط بوده و یکی از آثار ایشان در زمینه اخلاق فردی بشمار می رود که مطالعه و اهتمام ورزیدن به آن می تواند به انسان کمک کند وجود خود را به لباس تقوا مزین سازد.

قسمت چهارم: خلاصه کتاب

کتاب مورد بحث مشتمل بر هشت گفتار است که عبارتند از ویژگی تقوا و انسان متقی، چستی تقوا، پرهیزکاران و نماز، مهدی موعود، اسلام گشایشگر سختی های جامعه، پرهیزکاری و مقام تسلیم و رضا از دیدگاه قرآن، گواهان و شاهدان بر افکار و کردار در قرآن می شود. در ادامه به برخی از نکات کلیدی و مطالب مهم آن اشاره می شود.

۴-۱- چستی تقوا

تقوا در لغت اسم مصدر از ماده «وقایه»، به معنای حفظ و نگهداری خود از ضرر و خطر است. در فرهنگ قرآن، متقی کسی است که با ایمان و عمل صالح، برای خود، ملکه ای نفسانی فراهم می سازد تا او را از آسیب های درونی که هوای نفس است، و آسیب های بیرونی که شیطان است، مصون بدارد (راغب اصفهانی، ۱۳۹۰: ص ۱۲۹).

بنابراین متقی کسی است که در جنگ با پوشیدن زره، برداشتن سپر و مانند آن خود را در حفاظی قرار دهد، تا از دشمن آسیب نبیند. در متون اسلامی، تقوا به عنوان یک هدف ارزشمند، مطرح شده است. تقوا در آیات و روایات عامل سعادت و رستگاری انسان و یکی از هدف های نزول قرآن معرفی شده و رعایت آن، مورد تأکید فراوان قرار گرفته است. و همچنین در اهمیت و ضرورت تقوا همین بس که بدون آن، اخلاق و ایمان مفهومی ندارد. متقیان هم اهل نمازند و هم حقیقت آن را برپا می دارند، و نیز آنان، با انفاق آنچه خدا روزیشان کرده، ابتدا پیوند خود را با خداوند، مستحکم و در پرتو آن به تحکیم پیوند خود با بندگان خدا می پردازند (طباطبایی، ۱۳۹۸: ص ۱۹۸).

۴-۲- مراتب تقوا

الف) تقوای عام:

تقوای عام آن است که مؤمنین عادی از ترس عذاب جهنم، از محرمات الهی اجتناب کرده و کارهای حرام را انجام نمی دهند. در احادیث زیادی به این مرتبه از تقوا اشاره شده است و شاید بتوان گفت: غالب مواردی که واژه تقوا در کلمات معصومین آمده است از این مرتبه حکایت دارد. مانند تعبیر امیرالمؤمنین (علیه السلام) که فرمودند:

«متقی آن کسی است که از گناهان پرهیزد» (تمیمی آمدی، ۱۳۹۲: ص ۵۵۴).

کنترل و محافظت نفس از تکرار گناه، کنترل و محافظت خود در برابر هر گناه، و کنترل و محافظت خود از بی تفاوتی نسبت به گناهان گذشته، و جبران و اصلاح آن، همگی از مصادیق این نوع مرتبه از تقوا هستند.

در این قسمت باید خلاصه مطالب جذاب و [ar31] Commented نکات کلیدی کتاب به گونه ای بیان شود که مخاطب با خوانده آن، نسبت به مطالعه اصل کتاب ترغیب شود.

ابتدا باید توضیح مختصری درباره تعداد: [ar32] Commented بخش ها و فصلهای کتاب ارائه شود و سپس نکات جذاب و کلیدی آن به صورت مختصر بیان گردد.

در ذکر تاریخ چاپ کتب حتما به این نکته: [ar33] Commented دقت کنید که تاریخ چاپ آن در داخل کشور باید ذکر شود.

متن آیات و روایات باید با فونت بدر ۱۴: [ar34] Commented نازک تایپ شود. بهتر است ترجمه آیات و روایات در بدنه اصلی مقاله ذکر شود.

ب) تقوای خاص

این نوع مرتبه از تقوای الهی آنست که علاوه بر ترک محرمات، شبهات نیز ترک شود. این مرتبه بالاتر از مرتبه قبل است و هر فردی به این مرتبه نمی رسد بلکه خواصی به این مرتبه ارتقاء پیدا می کنند.

در این مرتبه نیروی تقوا باعث می شود که نه تنها گناه از انسان صادر نشود بلکه از موارد شبهه نیز پرهیز کرده و راه احتیاط را برود. منظور از موارد شبهه آن است که فرد حکم واقعی برایش روشن نیست و دوران امر را بین واجب و مستحب یا حرام و مکروه می بیند. متقی با اینکه می تواند اصل برائت جاری کند و بر اساس حکم ظاهر، عمل را در صورت اول مستحب دانسته و آن را ترک نماید و در صورت دوم عمل را مجاز دانسته و انجام دهد، ولی برای اینکه مبدا واقعا واجبی از او فوت شود و یا دامنش به عملی ناشایست آلوده گردد و یا احیانا با عدم احتیاط، جرئت بر مولی پیدا کند و به تدریج به گناه کشیده شود، احتیاط می نماید و در موارد شبهه بین واجب و مستحب عمل را انتخاب می کند و در موارد شبهه بین حرام و جواز، ترک را برمی گزیند. پیامبر اسلام^ص فرمودند:

«افراد متقی را متقی نامیده اند؛ زیرا که آن ها، آنچه را از نظر حکم ظاهری اشکال ندارد انجام دهند،

ترک می کنند برای اینکه مبدا کم کم به موارد اشکال دار کشیده شوند» (مجلسی، ۱۴۲۸: ۱۳۶۵/۸۵).

ج) تقوای خاص الخاص

بالاترین مرتبه از تقوای الهی است که علاوه بر ترک موارد شبهه از اموری که انجام آن حلال و جایز است یعنی مکروهات، نیز پرهیز شود. رسول اکرم^ص می فرمایند:

«متقین کسانی اند که بخاطر ترس از گرفتار شدن در دام موارد شبهه ناک، حتی از آنچه اجتناب و

پرهیز در آن ها لازم نیست، خود را محافظت می نمایند» (حرعاملی، ۱۴۳۰: ۱۱/۱۹۵).

۴-۳- ویژگی متقین در قرآن

الف) انفاق در راه خدا

یکی از ویژگی های پرهیزکاران، انفاق در راه خداست. خداوند در سوره مبارکه آل عمران می فرماید:

«آن هایی که از مال خود در حال وسعت و تنگدستی انفاق کنند و خشم خود فرو نشانند و از (بدی)

مردم درگذرند، و خدا دوست دار نکوکاران است» (آل عمران، ۱۳۴).^۱

۱. الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

آنها با این عمل ثابت می کنند که روح کمک بدیگران و نیکوکاری در جان آنها نفوذ کرده است و بهمین دلیل تحت هر شرائطی اقدام به اینکار می کنند، روشن است که انفاق در حال وسعت به تنهایی نشانه نفوذ کامل صفت عالی سخاوت در اعماق روح انسان نیست، اما آنها که در همه حال اقدام به کمک و بخشش می کنند نشان میدهند که این صفت در آنها ریشه دار است. جالب توجه اینکه در اینجا نخستین صفت برجسته پرهیزکاران انفاق ذکر شده، زیرا این صفت نقطه مقابل صفات رباخواران و استثمارگران می باشد، به علاوه گذشت از مال و ثروت آنها در حال خوشی و تنگدستی روشنترین نشانه مقام تقوا است (طوسی، ۱۴۳۲: ۲۹۸/۳).

ب) تسلط بر خشم

یکی دیگر از ویژگی های متقین در قرآن کریم این است که بر خشم خود مسلط هستند. در سوره مبارکه آل عمران چنین می فرماید:

«آن هایی که از مال خود در حال وسعت و تنگدستی انفاق کنند و خشم خود فرو نشانند و از (بدی) مردم درگذرند، و خدا دوست دار نیکوکاران است» (آل عمران، ۱۳۴).^۲

کظم بطور کنایه در مورد کسانی که از خشم و غضب پر می شوند و از اعمال آن خودداری می نمایند بکار می رود. غیظ به معنی شدت غضب و حالت برافروختگی و هیجان فوق العاده روحی است، که بعد از مشاهده ناملازمات به انسان دست می دهد. حالت خشم و غضب از خطرناک ترین حالات است و اگر جلوی آن رها شود، در شکل یک نوع جنون و دیوانگی و از دست دادن هر نوع کنترل اعصاب خودنمایی می کند، و بسیاری از جنایات و تصمیم های خطرناکی که انسان یک عمر باید کفاره و جریمه آن را پردازد در چنین حالی انجام می شود، و به همین جهت در آیه فوق دومین صفت برجسته پرهیزکاران را فرو بردن خشم معرفی کرده است (طبرسی، ۱۴۳۰: ۵۱۲/۳).

ج) اصرار نکردن بر گناه

سومین ویژگی اها تقوا این است که بر انجام گناه اصرار نمی ورزند. در سوره مبارکه آل عمران می فرماید: «و آنان که اگر کار ناشایسته کنند و یا ظلمی به نفس خویش نمایند خدا را به یاد آرند و از گناه خود (به درگاه خدا) توبه کنند و کیست جز خدا که گناه خلق را بیامزد؟ و آنها که اصرار در کار زشت نکنند چون به زشتی معصیت آگاهند».^۳

^۲ . الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ
^۳ . وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ فَعَسَىٰ أَلَّا اللَّهُ وَلَمْ يَبْصُرُوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

فاحشه از ماده فحش و فحشاء به معنی هر عمل بسیار زشت است و انحصار به اعمال منافی عفت ندارد زیرا در اصل به معنی تجاوز از حد است که هر گناهی را شامل می شود. در آیه فوق اشاره به یکی دیگر از صفات پرهیزکاران شده که آن ها علاوه بر اوصاف مثبت گذشته اگر مرتکب گناهی شوند بزودی بیاد خدا می افتند و توبه می کنند و هیچگاه اصرار بر گناه نمی ورزند. انسان تا یاد خدا است مرتکب گناه نمی شود آنگاه مرتکب گناه می شود که به کلی خدا را فراموش کند، اما این فراموشکاری و غفلت در افراد پرهیزگار دیری نمی پاید، بزودی بیاد خدا می افتند و گذشته را جبران می کنند، آنها احساس می کنند که هیچ پناهگاهی جز خدا ندارند و تنها باید آمرزش گناهان خویش را از او بخواهند(طیب، ۱۴۲۵: ۴/۳۱۵).

نتیجه گیری

یکی از مهم ترین ابعاد شخصیت انسان که در دین اسلام مورد توجه قرار گرفته است، بُعد اخلاقی اوست. به نوعی می توان گفت اگر انسان بخواهد در زندگی خود به موفقیتی دست یابد، باید در این بُعد شخصیت خود بیش از سایر ابعاد تلاش نماید تا بتواند خود را متخلّق به اخلاق حسنه سازد. در راستای رسیدن به این هدف، دوری از گناهان نقش غیرقابل انکاری دارد. گناهانی مانند دروغ، غیبت و سوء ظن که در زندگی روزمره تمام برخی انسان ها عادی شده و برخی مردم بدون توجه به آثار سوء آن، اقدام به انجام چنین گناهانی می کنند. انسانی که می خواهد جوانب اخلاقی خود را ارتقاء بخشد باید نسبت به این موضوعات توجه ویژه ای داشته باشد. برای در امام ماندن از این گناهان و معاصی باید ملکه تقوا را در وجود خود به وجود آورده و نهادینه ساخت. در آیات و روایات بسیاری درباره تقوا و ویژگی و خصوصیات افراد متقی سخن به میان آمده است.

گناه، بزرگترین مانع برای پیشرفت اخلاقی انسان محسوب می شود که می تواند زحمت سال ها عبادت در محضر خداوند را بر باد دهد و انسان را از عرش به فرش رساند. به همین دلیل است که قدم اول در رسیدن به درجات بالای کمال و اخلاق این است که انسان از گناهان دوری نماید و نفس خویش را از معاصی حفظ کند تا در این مسیر به موفقیت برسد.

نتیجه گیری باید در یک صفحه جدا نوشته **Commented [ar30]:** شود.
نتیجه گیری نیازی به ارجاع و آدرس ندارد
در نتیجه گیری باید دستاوردهای پژوهش ذکر شود.

فهرست منابع

* قرآن کریم

۱. تمیمی آمدی، عبدالواحد (۱۳۹۲)، غررالحکم و دررالکلم، چاپ دوازدهم، تهران: اسلامیه.
۲. حرعاملی، محمد بن حسن (۱۴۳۰)، وسائل الشیعه، چاپ ششم، بیروت: دارالمعرفه.
۳. راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۱۳۹۰)، المفردات فی غریب القرآن، چاپ نهم، تهران: مکتبه المرتضویه لاحیاء آثار الجعفریه.
۴. طباطبایی، سید محمد حسین (۱۴۲۹)، تفسیر المیزان، چاپ بیست و دوم، قم: مؤسسه الأعلمی للمطبوعات.
۵. طبرسی، فضل بن حسن (۱۴۳۰)، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، چاپ هفتم، بیروت: دارالمرتضی.
۶. طوسی، محمد بن حسن (شیخ طوسی) (۱۴۳۲)، التبیان فی تفسیر القرآن، چاپ ششم، تهران: مکتبه المرتضویه.
۷. طبیب، سید عبدالحسین (۱۴۲۵)، اطیب البیان فی تفسیر القرآن، چاپ هفتم، تهران: نشر اسلام.
۸. مجلسی، محمد باقر (۱۴۲۸)، بحار الأنوار، چاپ هفدهم، بیروت: دار احیاء التراث العربی.
۹. مظاهری، حسین (۱۳۹۵)، آفتاب پرہزکاری، مشهد، دانشگاه علوم اسلامی رضوی.
۱۰. بی‌نا، زندگینامه حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ حسین مظاهری، دسترسی در <https://www.jamehmodarresin.org> از ۱۳۹۷/۱۱/۱۶ وب سایت:
۱۱. بی‌نا، شخصیت شناسی حسین مظاهری، دسترسی در ۱۳۹۷/۴/۲۵ از وب سایت: <https://www.noorsoft.org>
۱۲. بی‌نا، زندگینامه آیت الله مظاهری، دسترسی در ۱۳۹۱/۳/۴ از وب سایت: <http://ehayat.com>
۱۳. بی‌نا، زندگی نامه آیت الله حسین مظاهری (مد ظله العالی)، دسترسی در ۱۳۹۳/۱۲/۳ از وب سایت: <http://ahlolbait.ir/media>
۱۴. بی‌نا، زندگینامه آیت الله العظمی حاج شیخ حسین مظاهری (دامت افاضاته)، دسترسی در <http://olama-orafa.ir> از ۱۳۹۳/۷/۲۹ وب سایت:

فهرست منابع غیر از قرآن و نهج البلاغه، [ar376]: Commented
باید براساس حروف الفبا شماره گذاری و مرتب شوند

قرآن و نهج البلاغه در فهرست منابع [ar377]: Commented
شماره گذاری نمی شوند

منابع باید به همین ترتیب مرتب شوند [ar378]: Commented

سایت های اینترنتی باید به صورت زیر در [ar379]: Commented
فهرست منابع ذکر شوند:
نام نویسنده- عنوان سند- پایگاه وبی- تاریخ- صفحه-نشانی اینترنتی

۱۵. بی‌نا، زندگینامه آیت الله مظاهری، دسترسی در ۱۳۹۳/۵/۲۲ از وب سایت:

<http://www.almazaheri.org/farsi/>

۱۶. امین، محمدحسین، آیت الله العظمی مظاهری، دسترسی در ۱۳۹۰/۱۱/۲۵ از وب سایت:

[/https://article.tebyan.net](https://article.tebyan.net)

۱۷. بی‌نا، زندگینامه آیت الله مظاهری، دسترسی در ۱۳۹۸/۸/۲۵ از وب سایت:

[/http://www.albayan.ir/article](http://www.albayan.ir/article)